

JIGAL KRANT

De kosjere hamvraag Vis

Kent u Diego? Voluit Diego Márquez, zo lees ik op Wikipedia, maar in zijn dagelijkse televisieshow op Nickelodeon gebruikt Diego alleen zijn voornaam. Diego is dierenredder en de grote held van mijn driejarige zoon. Voor die adoratie valt wat te zeggen. Diego is pas acht, maar zwaait aan lianen, is vriendjes met de wildste dieren en gaat nooit naar school. Anderzijds kan hij werkelijk niets alleen. Bij het minste geringste moet mijn zontje hem te hulp schieten. Welke afslag hij moet nemen, hoeveel babydwergzijdeaapjes er in nood zijn, of Diego het beste een ladder, een zaklamp of een deltavlieger uit zijn rugzak kan vissen om in het donker te zien... Gelukkig vertikt mijn zoon het om met zijn armen rondjes in het luchtledige te draaien omdat Diego zelf te beroerd is om zijn kano naar de overkant van een krokodillenpoel te roeien. Diego kan met alle dieren praten, zelfs met beesten die logischerwijs alleen Engels kunnen. Diego spreekt zijn talen.

Sta je daar in de rij voor een harinkje, moet je naar de hartverscheurende belevenissen van een aandoenlijk visje kijken

Ter zake. Vanochtend hielp Diego een hongerige grizzlybeer aan een maaltijd. De dappere dierenvriend ging vissen. Die vissen bleken geen vriendjes van Diego. Ze konden ook niet spreken. Gulzig at de grizzlybeer de vissen op. Eind goed al goed.

In vrijwel alle kinderseries waarin dieren precies zijn als mensen, blijven vissen gewoon vissen. Zo gooit Pingu graag zijn hengeltje uit en is het de normaalste zaak van de wereld dat Kikker, een kikker uit de serie *Kikker en zijn vriendjes*, met een bevriende rat, Rat genaamd, gaat vissen.

Wie ooit het dierenboekje met fluwelen, aabare kaft van Rudy Koesbroek heeft gelezen, weet het: de aabaarheidsfactor van vissen is nihil. Toch zwom animatiestudio Pixar tegen de stroom in en bracht wat jaren geleden een film uit over Nemo, een clownvisje dat wel degelijk aabaar bleek. En hoe! *Finding Nemo* werd een kaskraker en gaf vissen hun waardigheid terug. Sla er de Nederlandse Voornamenbank maar op na: sinds het uitkomen van de film noemen twintig ouderparen per jaar hun beklagenswaardige baby's Nemo.

Je zou verwachten dat de visserij flink in zijn maag zit met die opgelaaide vissenliefde. Maar bij de Centrale Vishandel in de Amsterdamse Beethovenstraat, hofleverancier van Joods Oud-Zuid, maken ze zich geen zorgen; of hebben ze de empathische vermogens van een gepelde garnaal. In de winkel hangt een televisie waarop al jaren onafgebroken *Finding Nemo* wordt vertoond. Sta je daar in de rij voor een harinkje, moet je naar de hartverscheurende belevenissen van een aandoenlijk visje kijken. Ik heb een andere visboer gezocht.

Het jodendom heeft ook weinig op met vissen. Terwijl de sjocheet in het abattoir er alles aan moet doen om zo pijnloos mogelijk te slachten, heeft de Tora met vissen geen enkele compassie. Toegegeven, het sterven van een vis begint al zodra die het water verlaat en het is geen doen om een sjocheet met duikbril, zuurstoffles en slachtmes de zee in te sturen. Maar om onze gefilde fisj nou te maken van vissen die levend worden opengesneden of ingevroren. Tongen en schollen sterven een verstikkingsdood. En doen daar vier uur over. Tonijnen, vaak zo groot als dolfinen, worden met harpoenen binnengehaald. De zee kleurt dan rood van het bloed. Het mag, het is kosjer. De Nederlandse wetgever heeft er trouwens ook geen problemen mee. Maar die heeft zijn handen al vol aan het verbieden van de kosjere slacht.

Column Tamarah Benima

Ijzer versus licht

Ik heb behoefte aan vrouwelijke ijzervreters, Joodse amazones met bommen en granaten

En toen kwam ik opeens terecht bij de website van een Nederlandse neonazi-organisatie. Ik was namelijk op zoek naar Nederlands-Joodse schrijvers. Tot mijn verbazing is er op deze website een lijst met hun namen te vinden. Met een paar verassingingen. Carl Friedman staat erop, ook al werd in 2005 van haar bekend dat ze niet Joods is, maar van huis uit katholiek. In haar boeken, zoals *Tralievader*, werkte ze Joodse thema's uit. Na haar 'ontmaskering' werd nooit meer van haar vernomen. Wat jammer is, want Friedman schreef goede boeken.

Ook Nausicaa Marbe, onder meer columniste van *de Volkskrant*, prijkt op de lijst. Nooit geweten dat zij een Joodse achtergrond heeft, maar in een recensie wordt vermeld dat ze opgroeide in een Grieks-Joodse familie in Boekarest. Marbe is een geweldige columniste, de moeite waard om te volgen, scherp en verstandig, en ze kan flink uitpakken als het moet. En het moet vaak.

Kennelijk zit er een intellectueel bij de Nederlandse neonazi's die nauwgezet recensies leest om te weten waar het zogeheten, of door hem (haar?) gefantaseerde 'Joodse gevaar' vandaan komt. Ik was natuurlijk niet op zoek naar figuren – met name vrouwen – die 'het Joodse gevaar' vertegenwoordigen, maar naar een onderwerp voor een lezing. Welke Nederlands-Joodse heldinnen zijn er eigenlijk? Nu we ons opmaken voor het feest van de ijzervreters, die onze Joodse identiteit op zo heldhaftige en gewelddadige wijze hebben verdedigd tegen de Syrisch-Griekse bezetters, heb ik behoefte aan vrouwelijke ijzervreters, Joodse amazones die met bommen en granaten de vijand hebben bestookt. En dan het liefst in Nederland. Ik kan er geen bedenken. Dat ligt vast aan mij. En wat moeten we ook met ijzervreters? De mannen met te veel testosteron storten iedereen altijd in het ongeluk, tot welk volk ze ook behoren.

Daarom ben ik ieder jaar blij dat de chachamiem de lof over het wapengekletter hebben omgebogen naar een omarming van het licht. We zijn de Macca-beeën zeer dankbaar, maar wel binnen grenzen. De schrijvers, de denkers, de filosofen, de zachtmoedige wetsgeleerden zijn uiteindelijk belangrijker. Zij leveren de munitie tegen de vernedering, de verwarring, de ontluistering, zij leveren het materiaal voor trots, zelfbegrip, inzicht en verbondenheid. Leve de schrijvers, Joods en niet-Joods. Chag sameach.